

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ψ-3110	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών		
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μανόλης Δαφερμάκης (Δαφέρμος)		
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	Αναπλ. Καθηγητής Επιστημολογίας της Ψυχολογίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις και κατευθυνόμενος διάλογος	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=305		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα πρέπει να είναι ικανοί:

- να εξηγούν την έννοια του όρου «επιστημολογία» και να έχουν διαμορφώσει άποψη σχετικά με τις βασικές τάσεις στο πεδίο της σύγχρονης επιστημολογίας,
- να παρουσιάζουν τις βασικές διαφορές και ομοιότητες μεταξύ των φυσικών και κοινωνικών επιστημών,
- να έχουν επίγνωση των επιστημολογικών και μεθοδολογικών ζητημάτων που εγείρονται κυρίως σε τρεις κλάδους: οικονομική επιστήμη, κοινωνιολογία, ψυχολογία.
- να έχουν επίγνωση των διεπιστημονικών προκλήσεων που αναπτύσσονται στο πεδίο των κοινωνικών επιστημών

Γενικές Ικανότητες

Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του μαθήματος οι φοιτητές θα πρέπει να αποκτήσουν τις παρακάτω ικανότητες:

- αναστοχαστικότητα
- ικανότητα για αυτόνομη εργασία
- προαγωγή κριτικής, δημιουργικής σκέψης
- ανάπτυξη της ικανότητας εξέτασης των φαινομένων με ιστορικό τρόπο
- ανάπτυξη της συνδυαστικής ικανότητας και της συνθετικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1η εβδομάδα: Αντικείμενο έρευνας και βασικές προσεγγίσεις στο πεδίο της Επιστημολογίας.

Προσδιορίζεται η έννοια της επιστημολογίας και παρουσιάζονται οι βασικές προσεγγίσεις στο πεδίο της Επιστημολογίας. Επίσης, εξετάζονται οι διαφορές και οι ομοιότητες ανάμεσα στις Φυσικές και τις Κοινωνικές Επιστήμες.

2η εβδομάδα: Βασικές έννοιες της επιστημολογίας και η κυρίαρχη μέθοδος της οικονομικής επιστήμης

Γίνεται οριοθέτηση των εννοιών θεωρία, μεθοδολογία, μέθοδος και εξετάζεται αναλυτικά η μέθοδος της ορθόδοξης νεοκλασικής οικονομικής (υποθετικο-παραγωγική μέθοδος).

3η εβδομάδα: Άλλες βασικές προσεγγίσεις της μεθοδολογίας της οικονομικής επιστήμης

Εξετάζονται άλλες βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στην οικονομική επιστήμη όπως: Απαγωγή - Επαγωγή – Popper – Ιστρουμενταλισμός - Οπερατιοναλισμός - Μαρξική μέθοδος – Αυστριακή μέθοδος

4η εβδομάδα: Kuhn-Lakatos και η εξέλιξη της Οικονομικής Επιστήμης

Εξετάζεται η εξέλιξη της οικονομικής επιστήμης κυρίως από την κλασική στη νεοκλασική σχολή υπό των πρίσμα των θεωριών του Kuhn και του Lakatos

5η εβδομάδα: Η διαμάχη περί της μεθόδου και η Κοινωνιολογία της Γνώσης (Mannheim- Merton)

Εστιάζοντας κυρίως στα έργα των Karl Mannheim (*Ιδεολογία και Οντοπία και Δοκίμια στην Κοινωνιολογία της Γνώσης*) και Robert Merton (*Κοινωνική Θεωρία και Κοινωνική Δομή*) θα εξετάσουμε το ρόλο που διαδραμάτισε η κοινωνιολογία της γνώσης στην ανάδειξη των ιδεολογικών παραμέτρων και των διαφόρων θεάσεων του κόσμου που παρεισφρέουν στην επιστημονική ανάλυση του κοινωνικού κόσμου.

6η εβδομάδα: Φαινομενολογία, Κοινωνικός Κονστрукτιβισμός.

Εστιάζοντας στο περίφημο έργο των Berger και Luckmann *Η Κοινωνική Κατασκευή της Πραγματικότητας*, θα εξετάσουμε τη συμβολή της φαινομενολογικής σχολής και ιδιαίτερα στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο δομείται η επιστημονική γνώση περί του κοινωνικού κόσμου και θα εστιάσουμε στον τρόπο με τον οποίο ο βίκοσμος παρέχει σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή το υπόβαθρο για την ανάπτυξη των επιστημονικών εννοιών.

7η εβδομάδα: Κριτική Θεωρία και Habermas I

Θα εξετάσουμε την κριτική στον θετικισμό και στον επιστημονισμό που άσκησε η Σχολή της Φρανκφούρτης κυρίως μέσα από το κείμενο του Horkheimer «Παραδοσιακή και Κριτική Θεωρία» και το κοινό έργο των Adorno και Horkheimer *Η Διαλεκτική του Διαφωτισμού*.

8η εβδομάδα: Κριτική Θεωρία και Habermas II (με αναφορές στη Γλωσσική Στροφή).

Θα εξεταστεί το εγχείρημα του Habermas να υπερασπιστεί την ορθολογικότητα, κυρίως όπως αυτό εκφράζεται στο πρώιμο έργο του *Γνώση και Διαφέρον*, ενώ θα γίνουν και αναφορές στην προσπάθειά του να ενσωματώσει την γλωσσική στροφή στο πρώτο μέρος του μεταγενέστερου έργου του *Η Θεωρία του Επικοινωνιακού Πράττειν*.

9η εβδομάδα: Η θέση και ο ρόλος της Ψυχολογίας στο σύστημα των επιστημών.

Εξετάζεται η θέση της Ψυχολογίας στο μεταίχμιο φυσικών και κοινωνικών επιστημών και οι συνεπαγωγές που δημιουργεί στη συγκρότηση της ψυχολογικής γνώσης. Η συμβολή της

γενετικής επιστημολογίας του Piaget στην επιστημολογική οριοθέτηση της ψυχολογίας και οι περιορισμοί της.

10η εβδομάδα: Βασικές προσεγγίσεις του γνωστικού αντικειμένου και της μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας της Ψυχολογίας

Αναδεικνύονται οι βασικές προσεγγίσεις του γνωστικού αντικειμένου της Ψυχολογίας και της μεθοδολογίας ψυχολογικής έρευνας, όπως επίσης οι επιστημολογικές παραδοχές καθεμιάς από αυτές.

11η εβδομάδα: Το επιστημολογικό υπόβαθρο των βασικών ρευμάτων στο πεδίο της Ψυχολογίας

Εξετάζεται η επίδραση του εμπειρισμού, θετικισμού και πραγματισμού στη διαμόρφωση του συμπεριφορισμού και γνωστικού συμπεριφορισμού. Επίσης, αναλύεται η συμβολή της φαινομενολογίας στη διαμόρφωση της ανθρωπιστικής και υπαρξιακής ψυχολογίας. Εν κατακλείδι, εξετάζεται η ανάδυση κριτικών προσεγγίσεων στο πεδίο της ψυχολογίας.

12η εβδομάδα: Παρουσίαση εργασιών - Ανακεφαλαίωση - Γενικά συμπεράσματα

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία. Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-learn.		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	<i>ECTS μονάδες</i>
	Διαλέξεις	39	1,56
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	80	3,20
	Σύνολο Μαθήματος	119	4,76
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται στη βάση τελικών εξετάσεων. Στις τελικές εξετάσεις οι φοιτητές καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις ανάπτυξης που απαιτούν όχι απλώς γνώσεις στο συγκεκριμένο θεματικό πεδίο, αλλά επίσης ανεπτυγμένη κριτική ικανότητα.</p> <p>Προαιρετικά δίνεται η δυνατότητα ανάληψης εργασίας και παρουσίασής της στο πλαίσιο του μαθήματος (η αξιολόγηση έχει προσθετικό χαρακτήρα στη συνολική βαθμολογία)</p> <p>Τα κριτήρια αξιολόγησης ανακοινώνονται κατά την 1η παράδοση και βρίσκονται αναρτημένα στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του μαθήματος στο e-learn.</p>		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αυγελής, Α. (2010). *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της επιστήμης*. Θεσσαλονίκη: Σταμούλης.
 Γέμτος, Π. (1995). *Οι Κοινωνικές Επιστήμες: Μια Εισαγωγή*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
 Δαφέρμος, Μ. (2006). Μεθοδολογική κρίση της Ψυχολογίας: ιστορική προέλευση και σύγχρονες τάσεις. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-ιστορικο-πολιτισμικές*

- προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σελ. 137-169). Αθήνα: Ατραπός.
- Δεληγιώργη, Α. (2011). *Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών Θετικιστικού, Ερμηνευτικού και Διαλεκτικού Τύπου*. Θεσσαλονίκη: εκδ. Ζήτη.
- Hollis, M. (2005). *Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών: Μια Εισαγωγή*. Αθήνα: Κριτική.
- Καραγιάννης, Α. (1995). *Ιστορία της Οικονομικής Μεθοδολογίας* (κεφ. 1, 8, 10.1, 10.2, 13). Αθήνα: Interbooks.
- Κουζέλης, Γ. (Επιμ.) (1993). *Επιστημολογία*. Αθήνα: Νήσος.
- Κουζέλης, Γ. & Ψυχοπαίδης, Κ. (Επιμ.) (1996). *Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών*. Αθήνα: Νήσος.
- Rosenberg, A. (2017). *Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών* (μετφρ. Γ. Μαραγκός). Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Σκορδούλης, Κ. (2014). *Επιστημονική Γνώση*. Αθήνα: Τόπος.